PODZIMNÍ ŠKOLA NSZM ČR · 2026

Kde chtějí žít mladí lidé v Česku?

Preference bydlení a služeb středoškoláků – výsledky celostátního průzkumu 2024/2025

Jiří Pánek // Katedra rozvojových a environmentálních studií PřF UP Olomouc

Jiri.Panek@upol.cz

Projekt TAČR TQ01000007 „Mladí lidé jako aktéři budoucího rozvoje obcí a měst“

CÍLE VÝZKUMU

Proč se ptát středoškoláků?

> O bydlení „mladých“ víme dost.
> O skupině **15–18 let** skoro nic.

Generace Z a nastupující Alfa: jiný vztah k technologiím, práci i životnímu prostředí.

Jejich preference jsou zatím spíš „platonické“ – bydlí s rodiči, vlastní bydlení ani příjem zatím řešit nemusí.

Místo bydliště

Vztah k obci a k úřadu, kvalita a problémy místa

Ideální místo k bydlení

Krajina, sídlo, dům, ulice, vybavenost

Další životní cesta

Plány na stěhování – v Česku i do zahraničí

Veřejná prostranství

Ideální podoba a participativní rozpočet

METODIKA

Jak jsme se ptali: vizuální dotazník ve výuce

1

Obrázky místo textu

Online formulář na PocitoveMapy.cz. Krajinu, sídlo, dům či ulici respondenti vybírali z fotografií.

2

Přímo v hodině

20–30 minut ve třídě, manuál pro učitele. Pilot na SŠ v Plzni v listopadu 2024.

3

Navazující diskuse

Doporučení studujících mohla jít jako podněty místní samosprávě.

> Stejná sada obrázků pro **„kde žiju“** i **„kde chci žít“** → můžeme srovnat současný a ideální stav.

VÝZKUMNÝ VZOREK

5 537 středoškoláků z celé republiky

5 537
platných odpovědí
(z 5 584 odeslaných)

1,1 %
všech 503 189 žáků SŠ
ve šk. roce 2024/25

16–18
nejčastější věk respondentů

68 %
dojíždí do školy mimo obec bydliště

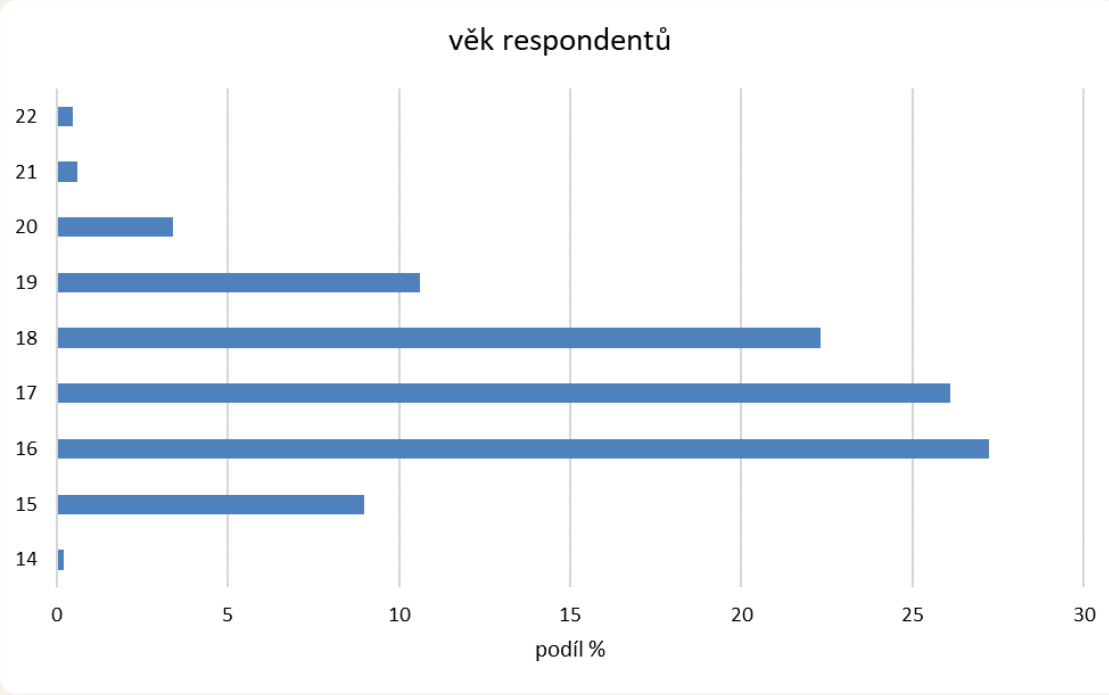

Sběr 11/2024–5/2025, osloveny všechny SŠ v ČR · Obr. 1: věková struktura (n = 5 286) · Zdroj: vlastní šetření, MŠMT

VÝZKUMNÝ VZOREK

Kdo odpovídal: kraje a typy škol

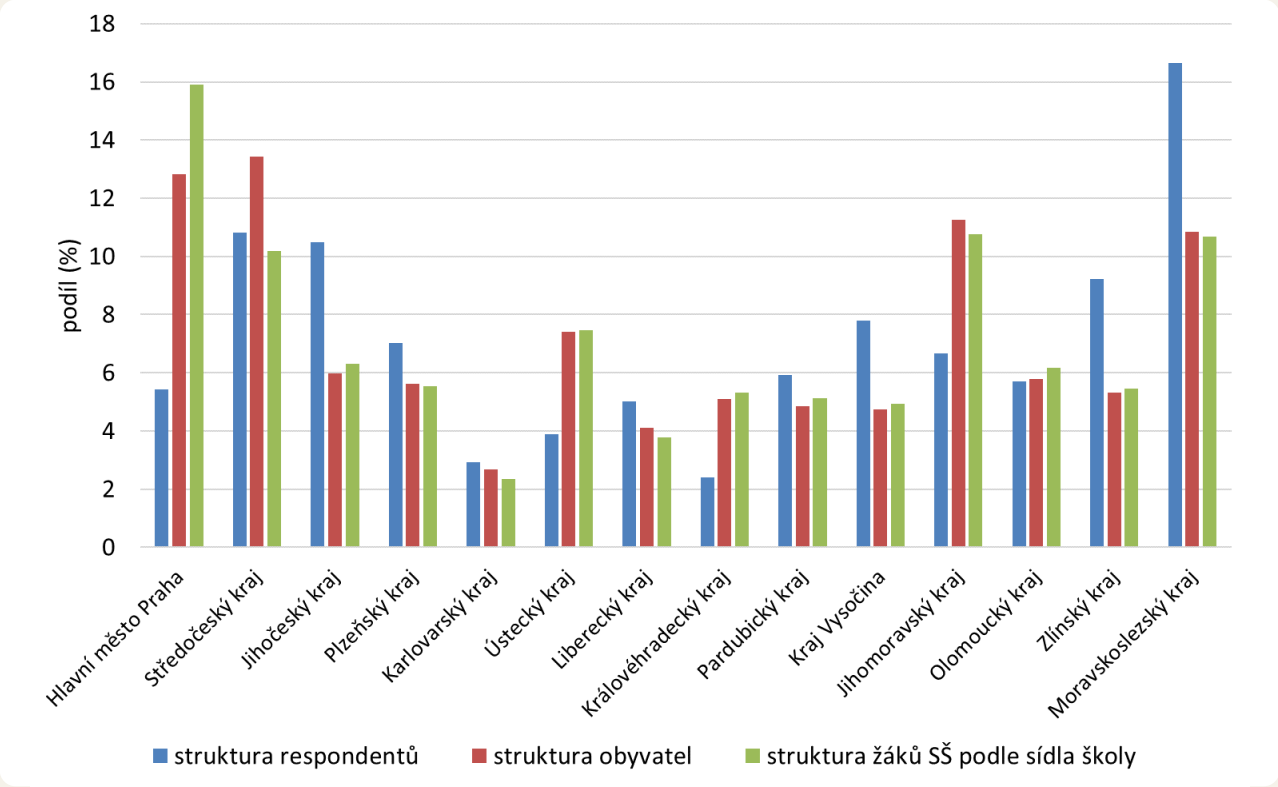

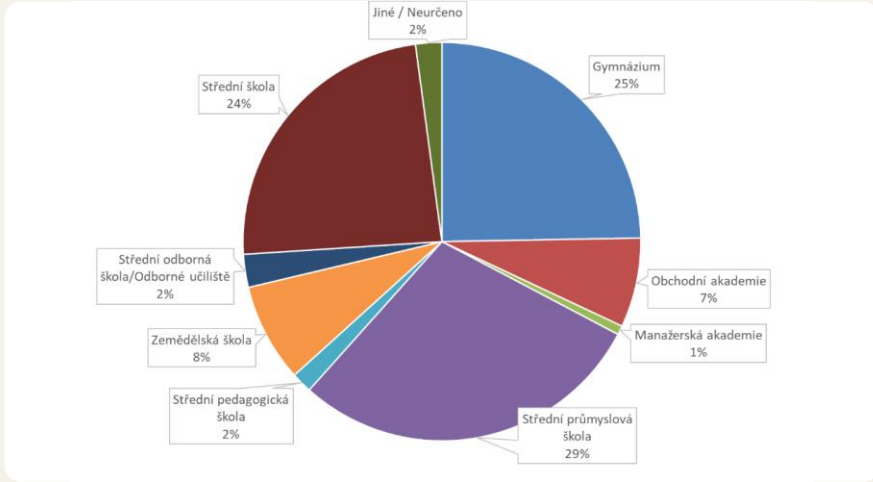

Více než odpovídá populaci: MSK, Zlínský, Vysočina, Jihočeský. **Méně**: Praha, Jihomoravský, Královéhradecký.

Převažují SPŠ (29 %) a gymnázia (25 %); učiliště jsou podhodnocena.

Obr. 2 (n = 5 253) a Obr. 3 (n = 5 301) · Zdroj: vlastní šetření, ČSÚ, MŠMT

VZTAH KE SPRÁVĚ OBCE

Pro mladé je obec hlavně úřad, ne partner – a čekají ji na Instagramu

43,7 %

si myslí, že se vedení obce o problémy mladých nezajímá (34,2 % zajímá, 22,1 % neví)

60,5 %

vidí úřad hlavně jako místo pro doklady a povolení; projednávání plánů rozvoje je okrajové

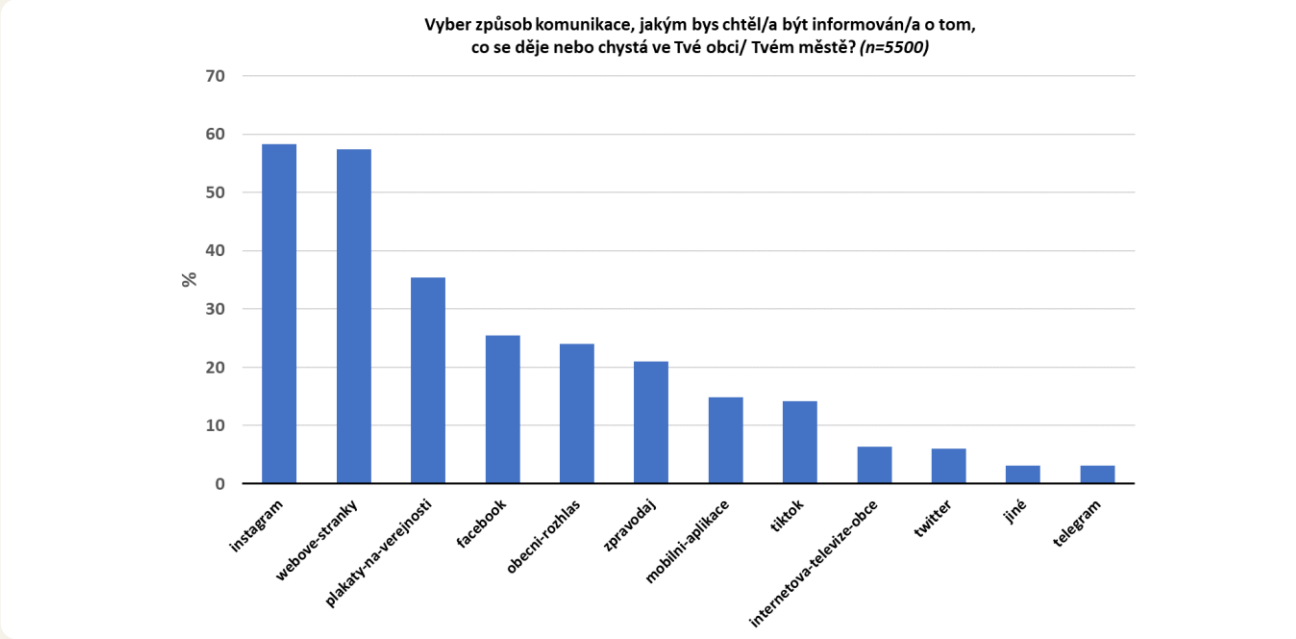

Instagram 57,8 % a **web 56,9 %** – obce přitom sázejí na Facebook. Silné jsou i plakáty.

Obr. 5–7 (n ≈ 5 500) · Zdroj: vlastní šetření

VNÍMÁNÍ MÍSTA BYDLIŠTĚ

Bydliště mají rádi, zapojení ale chybí

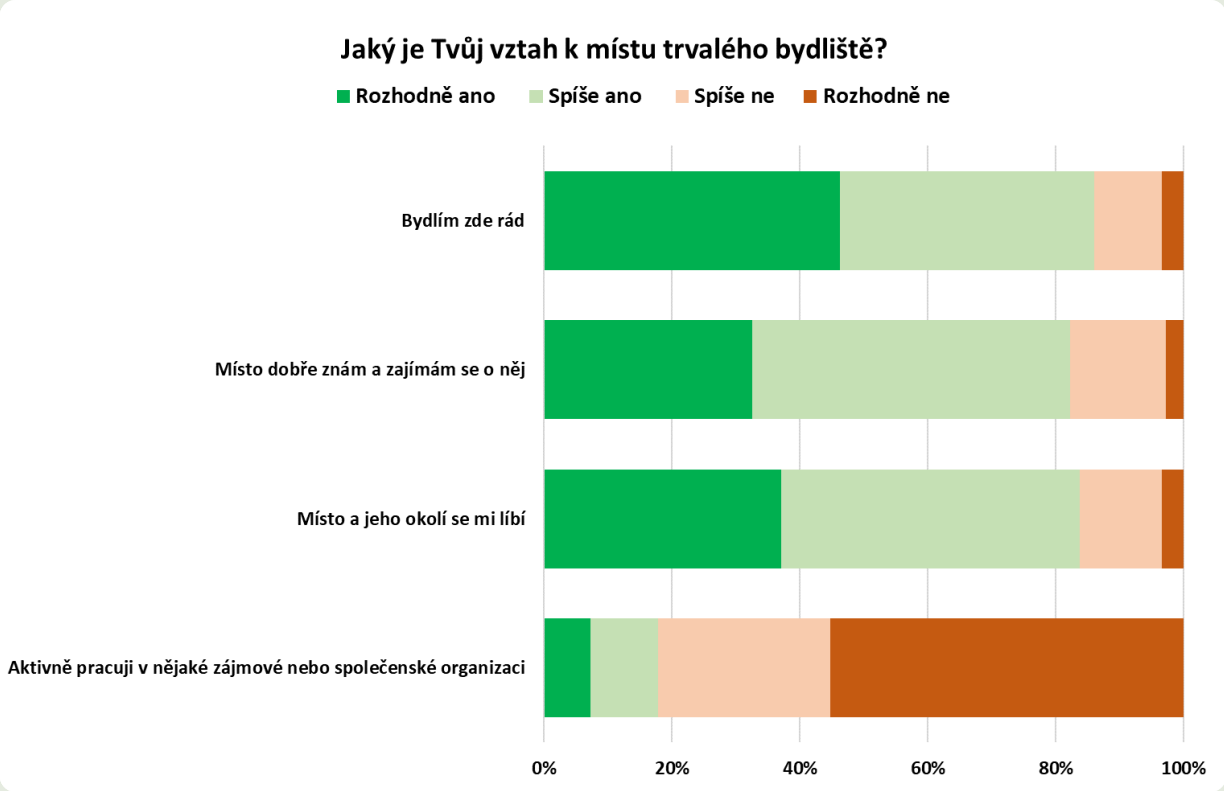

80 %+

tu bydlí rádi, místo znají a líbí se jim

< 20 %

se aktivně zapojuje v zájmové nebo společenské organizaci

Kamarádovi z ciziny by ukázali hlavně **přírodu v okolí (63,9 %)**, náves či náměstí (41,8 %) a památky (35,1 %).

Obr. 8 (n = 5 517), Obr. 10 (n = 5 510) · Zdroj: vlastní šetření

PROBLÉMY MÍSTA BYDLIŠTĚ

Co jim doma chybí?

40,7 % zajímavá pracovní místa

38,2 % „neděje se tu nic zajímavého“

31,4 % služby: obchody, zdravotnictví…

25,7 % cenově dostupné bydlení

Naopak sport a doprava uvnitř sídla trápí málokoho.

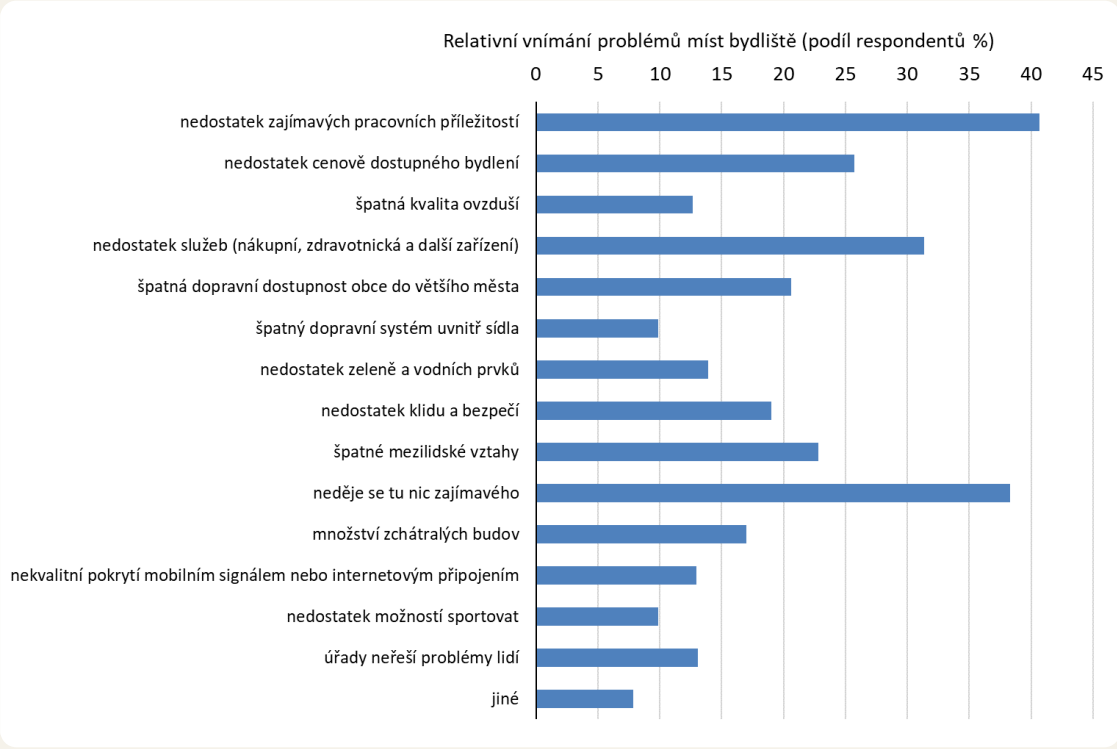

Obr. 9: Co považuješ za největší problém v obci, kde trvale bydlíš? (n = 5 366) · Zdroj: vlastní šetření

DALŠÍ ŽIVOTNÍ CESTA

Většina počítá s tím, že se odstěhuje

69,9 %

uvažuje o stěhování

určitě nebo spíše ano – přirozené osamostatnění od rodičů

43,4 %

i do zahraničí

nejčastěji USA, Španělsko, Anglie, Itálie

54,9 %

kvůli práci

dále osamostatnění (46,9 %) a bydlení (45,8 %)

Rozhoduje kvalita bydliště – **a možnost si tu pořídit vlastní bydlení**.

IDEÁLNÍ MÍSTO K ŽIVOTU

Kde žiju × kde chci žít: krajina a sídlo

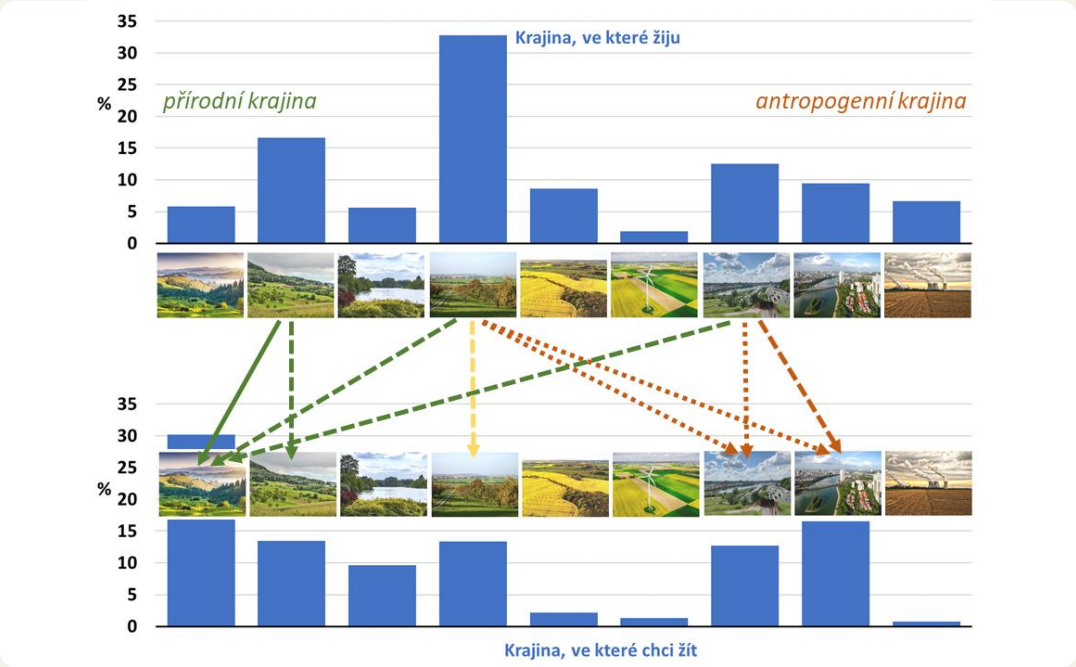

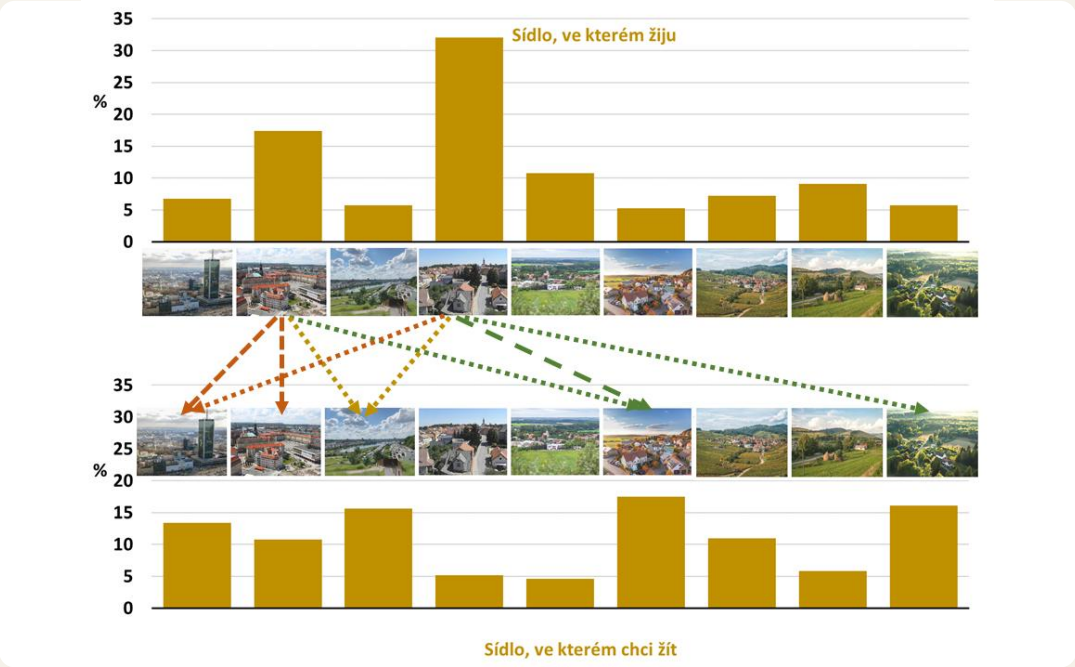

Žádná setrvačnost: „posun“ chtějí lidé z města i z venkova.
Častý je posun k **modernizované obci** – a k oběma pólům: samota v přírodě × velkoměsto.

Obr. 14 – krajina (n = 5 509), Obr. 15 – sídlo (n = 5 499); šipky = častější vazby · Zdroj: vlastní šetření

IDEÁLNÍ MÍSTO K ŽIVOTU

Ideální dům: moderní rodinný dům

> Ideál = kvalitní **novostavba rodinného domu**, mimo hustá centra měst.

22 %

dnes bydlí v panelovém domě – velká skupina, která bude hledat jiný typ bydlení

Zájem o moderní bytové domy (reurbanizace) se neprojevil. Pozor: ptali jsme se na ideál – bez ohledu na cenu a dostupnost.

Obr. 16: modře „můj dům“, zeleně „ideální dům“ (n = 5 488) · Zdroj: vlastní šetření

IDEÁLNÍ MÍSTO K ŽIVOTU

Ideální ulice: zelená a pro pěší

51 %

nejčastěji volená ulice

Top 3 ulice spojuje **modro-zelená infrastruktura** a málo nebo žádná auta.

Volba max. 3 typů ulic

Obr. 17: zvýrazněny tři nejvíce zastoupené typy ulic (n = 5 444) · Zdroj: vlastní šetření

IDEÁLNÍ MÍSTO K ŽIVOTU

Co musí ideální místo umožnit

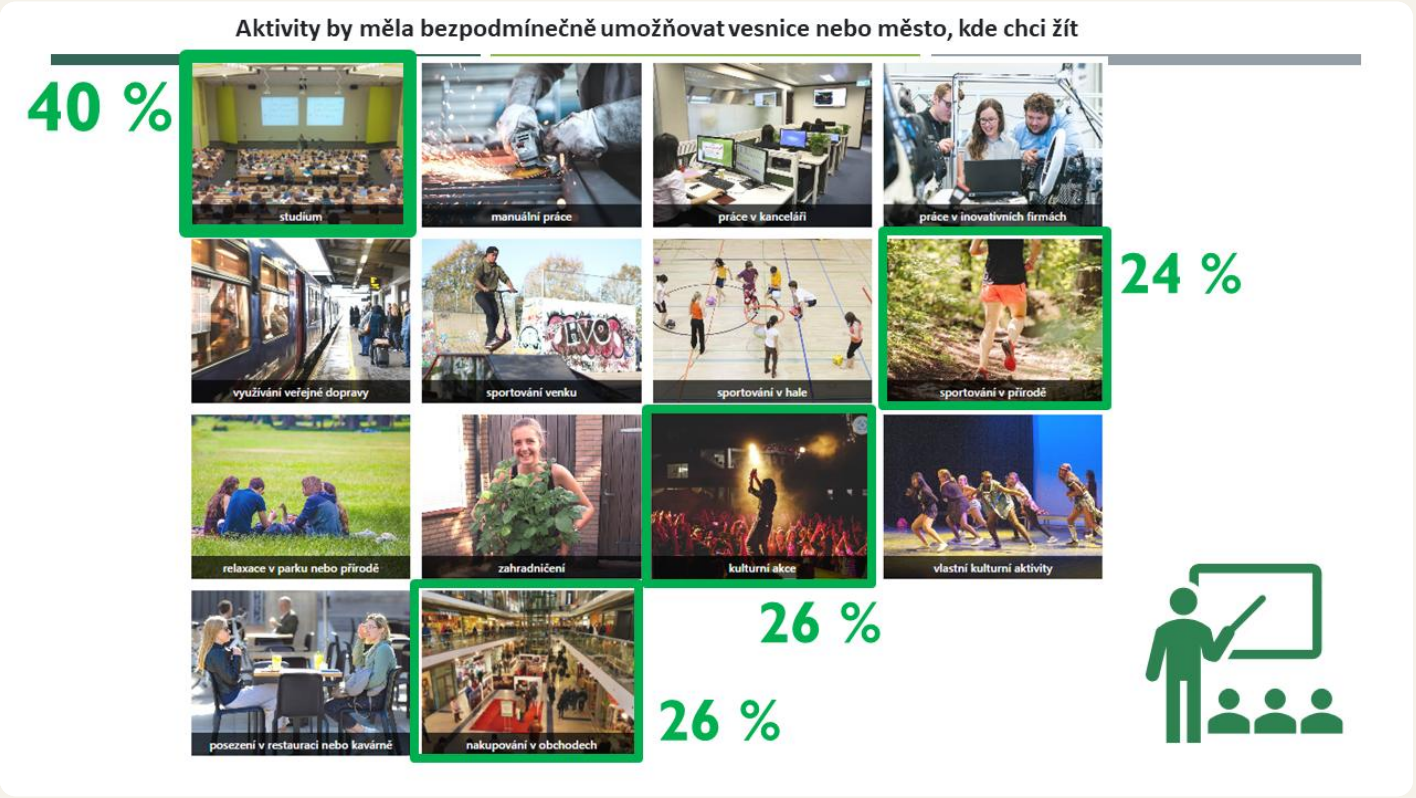

40 %
studium

26 %
kulturní akce

26 %
nakupování v obchodech

24 %
sport v přírodě

Obr. 18: volba max. 3 aktivit, zvýrazněny čtyři nejčastější (n = 5 414) · Zdroj: vlastní šetření

IDEÁLNÍ MÍSTO K ŽIVOTU

Ideál: příroda, ale se službami města

> Přírodě blízký ideál – **moderní venkov**…

> …a k tomu školy, kultura a obchody jako **ve velkém městě**.

Pro obce: dostupnost služeb a přírody je třeba plánovat společně.

Obr. 19: nejvíce preferované vzory – krajina, sídlo, dům, ulice, veřejné prostranství, aktivity · Zdroj: vlastní šetření

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Upravená zeleň a místo k posezení

35–36 %

upravené a čisté prostranství s kvalitní zelení

30 %

posezení – kavárna, cukrárna

Sportovní a kulturní prostranství mezi nejčastějšími volbami nebyla. „Městská divočina“ se nepotvrdila.

Obr. 20: volba max. 3 typů, zvýrazněny čtyři nejčastější (n = 5 374) · Zdroj: vlastní šetření

PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET

Rozpočet 60 000 Kč: co by koupili?

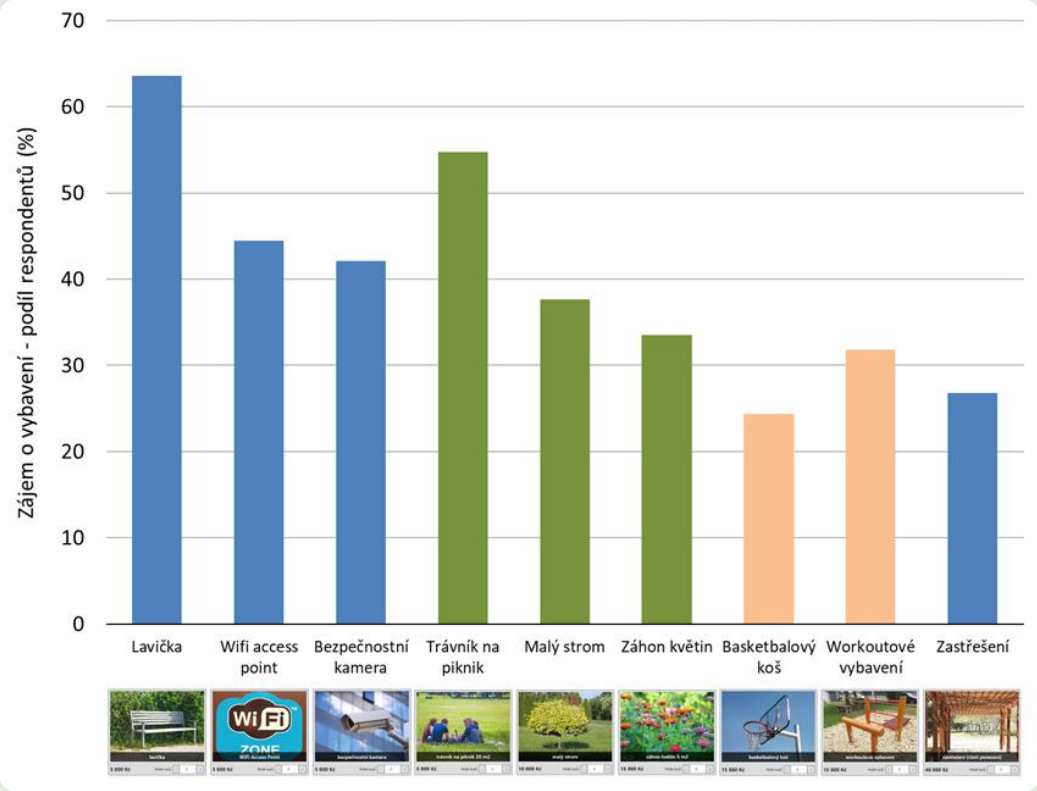

Vítězí **trávník na piknik, záhony, lavičky** – a často i nejdražší pergola.

Chtějí Wi-Fi a bezpečnostní kamery; sportovní prvky mezi top volbami nejsou.

Obr. 21: podíl respondentů (n = 5 537), Obr. 22: nejčastější kombinace A–C · Zdroj: vlastní zpracování

SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ

Co z toho plyne pro (Zdravá) města

Vztah k místu mají

Bydliště mají rádi – zapojení do jeho života ale chybí.

Příroda + „něco se děje“

Atraktivní je dostupná příroda i čilý život a služby.

Počítají se stěhováním

Za prací a bydlením – v Česku i do zahraničí.

Různorodé ideály

Moderní venkov i velkoměsto; ideálem je nový rodinný dům.

Zelené, upravené, pěší

Ulice a prostranství s kvalitní zelení a posezením.

Mluvte jejich jazykem

Instagram, web a plakáty; témata mladých na agendu obce.

Děkuji za pozornost

Jiří Pánek · Univerzita Palackého v Olomouci

Jiri.Panek@upol.cz

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Univerzita Palackého v Olomouci
T A Č R
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR